

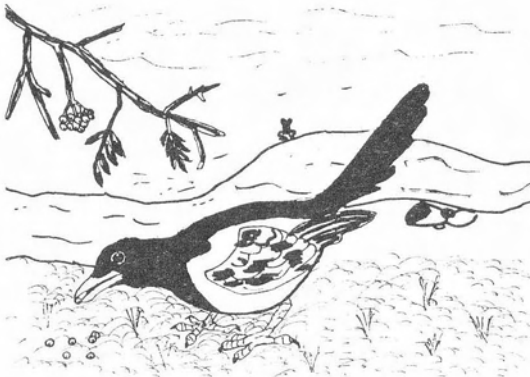
LÜHITEATED * NOTES

Kui täpsed on metsakulliliste asustustiheduse hinnangud?***How accurate are the density estimates of forest-dwelling raptors?***

Tavalisemate röövlindude arvukust on Eestis viimasel aastakümnel hinnatud püsiladel pesitsusterritooriume (PT) kaardistades ja saadud asustustihedusi Eesti kohta üldistades. Seni ei ole aga teada asustustiheduse-hinnangute täpsus. Loode-Tartumaal suhteliselt hästi uuritud 900 km² röövlinnuseire-alal andis selleks võimaluse juhuslike koordinaatidega punktide kirjeldamine. Kogu alale määrasin 200 punkti/100 km², s. o. kokku 1800 punkti, millest kasvavasse metsa langes 636. Kirjelduste käigus 1997.-2000. a. registreerisin mh. kõik metsapunktide ümbruses nähtud röövlinnupesad ja määrasin nende asustatuse antud või (sügiseste ja talviste kirjelduste korral) möödunud hooajal. Pesade kindla tuvastamise vahemaaks hindasin 60 m juhupunktist.

636 60-meetrise raadiusega "prooviaala" annab kokku 7,2 km² metsa, millelt leidsin 6 suurt (viude, kanakulli või kotkaste) asustatud ja 5 asustamata risupesa ning 2 asustatud raudkullipesa. Arvestades ala metsasuseks 636/1800=35,3%, võib suurte asustatud risupesade tiheduseks hinnata 30 pesa / 100 km² ja raudkullipesade puhul 10 pesa / 100 km². Samal alal olid 1991.-1996. aasta andmetel (Lõhmus, A. 1997: Röövlindude arvukuse muutustest Loode-Tartumaal. *Hirundo* 1997 (1): 4–16) vastavad arvukushinnangud 20–25 PT / 100 km² suurte metsakulliliste ja 4–6 PT / 100 km² raudkulli kohta, kusjuures olulisi muutusi nende rühmade koguarvukuses ei ole viimastel aastatel toimunud. Ehkki juhupunktides leitud pesade väike arv ei võimalda vea täpset hindamist, on leitud erinevus ootuspärane. Kaardistamine näib mõlema liigirühma arvukust alla hindavat, kuid kui suurtel liikidel jääb avastamata umbes 25%, siis raskesti loendataval raudkullil koguni pool territooriumidest. See näitab, et metsakulliliste arvukus on Eestis seni tõenäoliselt alla hinnatud, eriti raudkulli puhul, kelle loendamise meetodeid püsiladel tuleks püüda täiustada.

Asko Lõhmus

Hilised sookured Saaremaal *Common Cranes wintering in Saaremaa*

2000. aasta sügis venis pikale ja külmad saabusid alles enne jõule. Detsembris võis rändlindudest Saaremaal näha nt. punarindasid ja laulurästa. Ka sookure lahkumine viibis ja novembri keskel toitusid Meedla küla kõrrepõllul (Kaarma vald) kuni paarkümmend isendit. Tavaliselt on kured meie vaatluspiirkonnast lahkunud oktoobri lõpus, novembri algul. Veel esimeste öökülmade aegu, 3. detsembri õhtupimeduses, lendas üle Maleva küla Mullutu-Suurlahe poole ööbima 5-6 sookurge. 17. detsembril kuulsime 2-3 sookurge hüüdmast Meedla küla kõrrepõllul, kus linnud tavatsesid sügisel toituda. 3. jaanuari 2001 õhtul kell 16.10 ajasime ühe sookure lendu samast lähedalt söötis põllu servast. Lind lendas põllu keskele ja hakkas rahumeeli toitu otsima. Sookurg hüüdis samas 12. jaanuaril kell 15.30 ja toitus 14. jaanuaril kell 10. Veel 30. jaanuaril võis leida kure jalajälgi kõrrepõllu äärest ojaservast, kus oli väike lumevaba ala. Pärast seda ei ole me kurge piirkonnas enam kohanud. Jaanuari keskel oli lund veel kohati, kuid kuu lõpus saabus külmaline ja maha sadas paarkümmend sentimeetrit lund. Külmad kestsid veebruari keskpaigani. Nähtud sookurg võis liikuda mujale soodsamasse piirkonda, kuid võis toidupuuduse ja külma tõttu ka hukkuda. 2001. aasta kevadel saabusid piirkonda esimesed kaks sookurge 13. märtsil.¹

Rein Nellis, Renno Nellis & Vello Nellis

Rootsiitsitaja talvitumisest Pärnus *Wintering Reed Buntings in Pärnu*

Rootsiitsitajat Eestis talvitujaks ei peeta (Lilleleht, V. & Leibak, E. 1993: *Eesti lindude süstemaatiline nimestik, staatus ja arvukus. Hirundo 1993 (1): 3-50; Lõhmus, A. et al. 1998: Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus. Hirundo 11: 63-83*), kuigi 1952/1953 talvel kohati üht isendit Pärnu linna roostikus (Rootsmäe, L. & Veroman, H. 1974: *Eesti laululinnud. Valgus, Tallinn.*). Ent 1999. aastal kuulsime Pärnus rootsiitsitajat 21. novembril, järgmisel päeval nägin Pärnu jõe suudmes veel kahte isendit ja 30. detsembril kahte salka (kolm ja viis lindu). 15. jaanuaril 2000 vaatlesin rannalõigul Pärnust Uuluni nelja üksikut rootsiitsitajat (ühte neist Uulus). Kogu veebruari ja ka jaanuari jooksul võis liiki kohata Rannapargi taga roostikus, kus peatus 24. veebruaril vähemalt 10 isendit. Jaanuari lõpus ja veebruaris käisime korduvalt ka mujal Pärnu linna roostikus, kuid seal enam rootsiitsitajaid ei kohanud. Jäi mulje, et linnud kogunesid talve süvenedes Rannapargi taha, vähem kui kolme hektari suurusele roostunud alale. Sama paika eelistasid ka roohabekad, neid peatus seal kuni 25. Seega võib 1999/2000 talvel tehtud vaatluste põhjal öelda, et Pärnu lahe roostikes talvitub vähemalt 20 rootsiitsitajat ja pole võimatu, et nende arv ulatub kuni 50 linnuni.

Indrek Tammekänd

¹ Sookure talvitumise kohta Eestis vt. ka *Eesti Loodus* 1998 (11/12), lk. 521. *Toim.*